

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä teletoimintaa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunta on 22 päivänä toukokuuta 1986 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 60.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kanslia-päällikkö Juhani Korpela, osastopäällikkö Kai Törnblom ja yli-insinööri Vesa Palonen liikenne-ministeriöstä, vs. lainsäädäntöjohtaja Pekka Nurmi oikeusministeriöstä, budjettineuvos Esko Meriläinen valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Teuvo Veijalainen ja toimistopäällikkö Juhani Seppä sisäasiainministeriöstä, pääjohtaja Pekka Tarjanne ja teylelijohtaja Aulis Salin posti- ja telehallituksesta, toimistopäällikkö Erik Micwitz kuluttaja-asiamiehen toimistosta, neuvottelukunnan sihteeri Eino Hälikkä Viestialan neuvottelukunnasta, professori Esko Heikkilä Valtion Teknillisestä Tutkimuskeskuksesta, piiri-insinööri Markku Vehviläinen Lapin telepiiristä, piiri-insinööri Onni Törrönen Kaakkois-Suomen telepiiristä, toimitusjohtaja Erkki Yrjölä Sähkötarkastuskeskuksesta, ministeri Esko Rekola, professori Kaarle Nordenstreng, professori Seppo J. Halme, osastopäällikkö Lasse Ristikartano Suomen Kunnallisliitosta, varatuomari Kyösti Virtanen Suomen Kaupunkiliitosta, toimitusjohtaja Aarno Tanhuanpää ja johtaja Reijo Svensson Puheliniteletoimintalaitosten liitosta, puheenjohtaja Tarmo Ruosteenoja Pankkien neuvottelukunnasta, toimitusjohtaja Martti Harva Helsingin puhelinyhdistyksestä, toimitusjohtaja Reima Huttunen Mikkelin puhelinyhdistyksestä, toimitusjohtaja Jukka Kanervisto Lohjan Puhelimesta, toimitusjohtaja Veli Honkola Pohjanmaan puhelinosuuskunnasta, jaostosihteeri Hans Wikholm Suomen Sähköalan Työntekijäin Liitosta, palkkasihteeri Unto Husso Metallityöväen Liitosta, toinen varapuheenjohtaja Kalevi Eloholma Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, tietoliikenneasiamies Hannele Pohjola Teollisuuden Keskusliitosta, apulaisjohtaja Paavo Vepsä Keskuskauppakamarista, varatuomari Risto Tuominen Pienteollisuuden Keskusliitosta, toimitusjohtaja Seppo Salo, puheenjohtaja Heikki Sarso ja osastopäällikkö Kalevi Kärpijoki Tietojenkäsittelyn Palveluyritysten Liitosta sekä oikeustieteen kandidaatti Petteri Kuhanen Suomen Kiinteistöliitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi teletoimintalaki. Laki koskisi televiestinnän kaikkia muotoja. Sillä pyritään turvaamaan televiestintämahdollisuuksien monipuolisuus ja käytettävyyttä sekä se, että viestinnän mahdollistaa yleistä televerkostoa hoidetaan koko maassa yhtenäisen järjestelmän puitteissa ja muutoinkin taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Teletoiminnan yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta kuuluisi ehdotuksen mukaan liikenne-ministeriölle. Yleisen teletoiminnan harjoittajia olisivat posti- ja telelaitos sekä sellaiset yhteisöt, joille on myönnetty toimilupa. Telelaitosten velvollisuudet täsmennettäisiin. Posti- ja telelaitoksen ja muiden telelaitosten työnjaosta säädettäisiin niiden nykyisen työnjaon pohjalta. Laissa määriteltäisiin myös käyttäjien oikeudet ja velvollisuudet.

Teletoimintaa koskeva lainsäädäntö on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Valiokunnan kannanotot

Yleisperustelut

Teletoimintaa sääntelevä lainsäädäntö on lähes 100 vuotta vanhaa ja kattaa vain osan nykyisistä televiestinnän muodoista. Liikennevaliokunnan mielestä onkin välttämätöntä ja kiireellistä uudistaa lainsäädäntöä, jotta televiestinnän kehitys voitaisiin turvata. Viestinnällä tulee nimittäin olemaan tulevaisuudessa entistä keskeisempi merkitys yhteiskunnan kehityksellään.

Hallituksen esitys teletoimintalaksi on valiokunnan käsityksen mukaan tavoitteiltaan ja perusratkaisuiltaan onnistunut. Ehdotetulla lailla voidaan luoda perusteet teletoiminnan yhtenäiselle hoitamiselle, viestintämahdollisuuksien monipuolisuudelle ja saatavuudelle, telepalvelujen käyttäjien oikeuksien toteutumiselle ja telelaitosten väliselle työnjaolle.

Valiokunta pitää oikeana lakiehdotuksen lähtökohtaa, jonka mukaan teletoiminnan hoitojärjes-

telmän perustana on posti- ja telelaitoksen sekä toimilupapuhelinlaitosten perinteinen työnjako. Samalla valiokunta kuitenkin korostaa telelaitosten välisen yhteistoiminnan tärkeyttä. Yhteistoiminnalla voidaan parantaa yhtäältä palvelujen tasoa ja toisaalta kansantaloudellisesti tarkoitukseenmukaista teletoimen hoitoa.

Yhdenmukaisesti sen kanssa, että teletoimen hoitojärjestelmän perusta ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään, lakiehdotus sallii ainoastaan rajoitetun kilpailun teletoimen hoidossa. Tämä on valiokunnan käsityksen mukaan perusteltua. Ehdotetun kaltaisella rajoitetulla kilpailulla voidaan estää kansantaloudellisesti epäsuotuisa päällekkäisten televerkkojen rakentaminen sekä haja-asutusalueiden palvelujen tason heikentäminen ja hintojen kohoaminen. Valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että lainsäädäntö luo edellytykset samantasoisten palvelujen saamiselle ja hinnoittelulle kaikkialla maassa.

Maan eri osien välisen tasa-arvoisuuden toteuttamiseksi teleliikenteessä on liikennevaliokunnan mielestä kiinnitettävä huomiota myös kaukoliikenteestä perittäviin maksuihin. Haja-asutusalueilla kaukoliikenteen osuus teleliikenteestä on suurempi kuin tiheään asutuilla seuduilla ja näin ollen korkeat maksut aiheuttavat lisäkustannuksia näiden alueiden telepalvelujen käyttäjille. Kun uudella lainsäädännöllä nyt luodaan johdonmukaiset edellytykset teletoimen kehittämiseksi, on samalla pyrittävä kaukoliikenteen maksujen alentamiseen. Valiokunta kiirehtii toimenpiteitä, joilla kaukoliikenteen maksut saatetaan lähemmäksi kustannusvastaavuutta.

Televiestinnällä samoin kuin muullakin viestinnällä on laajaa yhteiskunnallista merkitystä. Tämän vuoksi on valiokunnan mielestä perusteltua, että viestinnän kehityksen seuranta ja valvontaa varten asetetaan parlamentaarinen viestintäneuvosto.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Teletoimintalaki

1 §. Pykälän 3 momentissa on lueteltu sellaisia toimintoja, jotka vähämerkityksisinä tai tarpeettoman päällekkäissääntelyn estämiseksi ehdotetaan jätettäväksi teletoimintalain soveltamisalan ulkopuolelle. Teletoiminnan sähköisestä luonteesta johtuen näitä toimintoja varten olevat verkot ja lain soveltamisalaan kuuluvat verkot saattavat häiritä toisiaan. Tästä syystä valiokun-

nan mielestä on perusteltua, että 3 momentissa lueteltuihin toimintoihin voidaan soveltaa lakiehdotuksen 20 §:n säännöksiä teknisistä määryksistä. Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen teletoimintaan 20 §:ää sovelletaan kuitenkin vain, kun on kysymys kyseisten laitosten verkkojen ja yleisen televerkoston välisistä liitännöistä sekä jos näiden laitosten teletoiminta aiheuttaa häiriöitä yleisessä televerkossa.

4 §. Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan yleistä teletoimintaa harjoittavat posti- ja telelaitos sekä sellaiset suomalaiset yhteisöt, joille valtioneuvosto on myöntänyt siihen toimiluvan. Perustelujen mukaan tarkoituksena on säilyttää teletoimen nykyinen hoitojärjestelmä. Pykälä antaa kuitenkin valtioneuvostolle mahdollisuuden myöntää uusia toimilupia yleiseen teletoimintaan. Uusien toimilupien myöntämisellä ei valiokunnan mielestä kuitenkaan saa vaarantaa posti- ja telelaitoksen eikä nykyisten toimiluvan alaisten telelaitosten edellytyksiä huolehtia yleisestä teletoiminnan hoitojärjestelmästä.

5 §. Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon muutettavaksi selvemmin pykälän sisältöä vastaavaksi. Ehdotetussa muodossaan otsikko aiheuttaisi myös käsitteellistä epäselvyyttä lakiehdotuksen 9 §:n kanssa.

6 §. Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädetään toimilupaa koskevista poikkeuksista. Pykälän 2 momentissa on perustelujen mukaan tarkoitettu vapauttaa luvanvaraisuudesta yksinomaan ohjelmien lähetykset ja jakelutoimintaa tarkoitettujen paikallisten verkkojen rakentaminen ja ylläpito. Momentti on kuitenkin ilmeisesti erehdyksessä kirjoitettu siten, että esimerkiksi satelliittiohjelmia välittävä kaapelitelevisioverkko tarvitsisi myös teletoimintalain mukaisen toimiluvan. Valiokunta ehdottaa momentin korjattavaksi perusteluja vastaavaksi.

9 §. Lakiehdotuksen 9 §:ssä on säännökset telelaitosten tehtävistä ja työnjaosta. Valiokunnan mielestä säännökset ovat tarkoituksenmukaiset. Pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen erityisten valtakunnallisten verkkojen ja keskuksen rakentamisella ei kuitenkaan saa vaarantaa toimilupalaitosten mahdollisuuksia hoitaa tehtäviään. Valiokunta pitää tärkeänä myös, etteivät 3 momentissa tarkoitettujen erityisten valtakunnalliset verkot estä yleisten televerkkojen kehittämistä yhdyntäväksi monipalveluverkoksi.

10 §. Pykälän 1 momentin mukainen oikeus käyttää televerkkoa sisältää myös oikeuden vuokrata yleisestä televerkosta kiinteitä yhteyksiä sekä hyödyntää liittymää taloudellisesti tarjoamalla si-

tä edelleen käytettäväksi. Perusteluissa todetaan edelleen käytettäväksi tarjoamisen tarkoittavan vain sellaista toimintaa, jota ei voida pitää toimilupaa edellyttävänä teletoimintana. Perustelut sisältävät lisäksi tarkentavaa määrittelyä siitä, milloin tällaisesta toiminnasta on kysymys. Kun pykälästä ei selvästi käy ilmi perusteluissa ilmoitettu tarkoitus, valiokunta ehdottaa 1 momenttiin lisättäväksi uuden säännöksen, jonka mukaan käyttäjän muille tarjoama edelleenkäyttö ei kuitenkaan saa haitata yleisen teletoiminnan hoitamista.

29 §. Lakiehdotuksen 29 §:ssä säädetään telelaitoksen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta. Sen mukaan vaitiolovelvollisuus koskee teletoiminnassa välitetyn tiedon sisältöä, televiestinnän osapuolten henkilöllisyyttä ja tietoja, jotka mahdollistavat osapuolten tunnistamisen. Pääsääntönä olevasta vaitiolovelvollisuudesta poiketen voitaisiin kuitenkin sille, joka on velvollinen maksamaan telelaskun, antaa laskun määrääytymiseen liittyvät tunnistamistiedot. Poikkeussäännöstä on pidetty tarpeellisena laskun suorittajan oikeusturvan kannalta.

Valiokunta haluaa painottaa, ettei laskun maksajalla ole pykälän mukaan oikeutta tunnistamistietojen saamiseen, vaan niiden antaminen on telelaitoksen harkinnassa. Telelaitoksen tulee pi-

tää huoli siitä, ettei tunnistamistietojen antaminen johda televiestinnän osapuolten paljastumiseen. Laskun maksajan oikeusturvan kannalta on riittävää, että tarpeellisina tunnistamistietoina pidetään vain sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä laskun määrääytymisperusteiden selvittämiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi tiedot paikallisliikenteen, kotimaan kaukoliikenteen ja ulkomaan liikenteen määrästä ja kestosta samoin kuin tiedot siitä, mihin verkkoryhmään ja maahan liikenne on suuntautunut.

2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä mainituista syistä valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Teletoimintalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, sovelletaan 20 §:n säännöksiä momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuun toimintaan. Lain 20 §:ää sovelletaan myös kohdassa 3 tarkoitettua teletoimintaa varten olevien verkkojen ja yleisen televerkoston välisiin liitäntöihin sekä jos kohdassa 3 tarkoitettu teletoiminta aiheuttaa häiriötä yleisessä televerkostossa.

2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Teletoiminnan harjoittaminen

3 ja 4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Teletoiminta erillisverkossa

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Toimilupaa ei tarvita yksinomaan (*poist.*) ohjelmien lähetys- ja jakelutoimintaan tarkoitettujen paikallisten verkkojen rakentamiseen ja ylläpitoon.

7—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä sekä käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseensa tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla. *Käyttäjän muille tarjoama edelleenkäyttö ei kuitenkaan saa haitata yleisen teletoiminnan hoitamista.* Käyttäjä voi liittyä telelaitoksen johtoverkon välityksellä paikalliskeskukseen tai, milloin se ei ole mahdollista, 9 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun erityisen valtakunnallisen televerkon keskukseen.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Telekaapelien sijoittaminen

11—17 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Teletoiminnan ohjaus ja valvonta

18—23 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Pakkokeinot, seuraamukset ja muutoksenhaku

24—27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Erinäiset säännökset

28—32 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

33—37 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Karpola (osittain), varapuheenjohtaja Ranta (osittain), jäsenet Aho (osittain), Ahonen, Jaakonsaari (osittain),

Lahtinen, Männistö, Nordman, Nyby, Paasilinna, Ratu, Saari, Skön (osittain), Tennilä, Tiuri, Valo ja Viljanen (osittain) sekä varajäsen Knuuttila (osittain).

Vastalauseita

I

Liikennevaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen teletoimintalain pykälien osalta lähes muuttamattomana. Mietinnön perusteluissa puututaan joiltakin osin lakitekstin tulkintaan siten, että kipeimmät lakiin jääneet epäselvyydet voitaisiin lakia toteutettaessa torjua.

Sekä posti- ja telehallitus että puhelin toiminnan toimilupalaitokset ovat edellyttäneet uudelta telelainsäädännöltä selkeitä määräyksiä työnjaosta. Tämä onkin välttämätöntä sekä yhteiskunnallisesti että televiestinnän kehittämiseksi.

SKDL:n mielestä teletoiminnan kaukoyhteyksien hoito ja muut valtakunnalliset tehtävät on selkeästi säilytettävä valtion laitoksella, posti- ja telelaitokselle kuuluvina. Kilpailun salliminen ja yksityistäminen johtaisivat kansalaisten eriarvoisuuden lisääntymiseen, koska palvelujen hinnat nousisivat ja laatu suhteellisesti huononisi kustannuksiltaan raskaimmilla alueilla, erityisesti maaseudulla ja kehitysalueilla. Valtakunnallisten palvelujen yksityistäminen hajanaistaisi edelleen teletoimen hoito-organisaatiota, lisäisi kansantaloudellisia kustannuksia ja tätä kautta myös kansalaisten kokonaisrasitusta.

Jotta posti- ja telelaitos voisi hoitaa koko maahan ulottuvat tehtävänsä, tulee sille turvata valtakunnallisten televerkkojen ja keskusten rakentamisen ja ylläpitämisen lisäksi mahdollisuus antaa näistä muodostuviin yhteyksiin käyttäjille myös liittymiä. Vastaavasti käyttäjille on taattava oikeus liittyä valtakunnallisen televerkon keskuksiin.

Telelaitoksen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuus jää näennäiseksi ja hallitusmuodossa turvattu puhelinsalaisuus kyseenalaiseksi, mikäli telelaskun maksajalle jätetään oikeus saada viestinnän osapuolten tunnistamistiedot. Esimerkiksi työpaikkojen luottamusmiehille on annettu oikeus käyttää luottamustoimensa hoitamiseksi yrityksen puhelinta, mutta luottamustoimen hoitoa vaikeuttaisi se, jos työnantaja valvoisi, mihin soitot suuntautuvat.

Edellä olevan perusteella ehdotan muutoksia lakiesityksen 4, 9, 10 ja 29 §:ään.

Kahden teletoiminnan hoito-organisaation suurin haitta on puhelinmaksujen erisuuruisuus toimilupalaitosten alueilla. Tämä kansalaisten eriarvoisuus tulee poistaa ja estää sen leviäminen muihin televiestinnän maksuihin. Tästä syystä mielestämme valiokunnan olisi tullut hyväksyä mietintönsä perusteluihin seuraavaa:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet saattaa kaikki televiestintä valtiollisen posti- ja telelaitoksen hoidettavaksi tai muut mahdolliset keinot saattaa telemaksut yhteinäisiksi ja tasapuolisiksi."

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena; ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena lukuun ottamatta 4, 9, 10 ja 29 §:ää, jotka hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

4 §

Yleinen teletoiminta

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Toimilupia myönnettäessä ei saa vaarantaa posti- ja telelaitoksen mahdollisuuksia hoitaa 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 §

Telelaitosten tehtävät

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Posti- ja telelaitoksen asiana on lisäksi koko maassa:

1) rakentaa ja ylläpitää kaukojohtoverkkoa ja kaukokeskuksia samoin kuin muita valtakunnallisten televerkkojen keskuksia, antaa näistä muodostuviin verkkoihin käyttäjille liittymiä, milloin se on televerkon rakenteen tai teleliikenteen järjestämisen kannalta teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista, sekä hoitaa mainittujen verkkojen ja keskusten avulla teleliikennettä tarvittavin osin yhteistyössä toimiluvan alaisten telelaitosten kanssa;

(2 ja 3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä sekä käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseensa tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla. Käyttäjä voi liittyä telelaitoksen johtoverkon välityksellä

paikalliskeskukseen tai, *milloin se on televerkon rakenteen ja teleliikenteen järjestämisen kannalta teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista*, 9 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun valtakunnallisen televerkon keskukseen.

(2—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

29 §

Vaitiolo-velvollisuus

Telelaitoksen palveluksessa oleva tai ollut ei

Lisäksi ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan toivomuksen:

että hallitus selvittää mahdollisuudet saattaa kaikki televiestintä valtiollisen

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1986

Lauha Männistö

saa luvattomasti ilmaista, mitä hän on tehtäväsään saanut tietää teletöimissa välitetyn tiedon sisällöstä. Vaitiolo-velvollisuus koskee myös televiestinnän osapuolten henkilöllisyyttä ja tietoja, jotka mahdollistavat osapuolten tunnistamisen. (Poist.)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

posti- ja telelaitoksen hoidettavaksi tai muut mahdolliset keinot saattaa telemaksut yhtenäisiksi ja tasapuolisiksi.

II

Telelainsäädännöllä vaikutetaan merkittävästi kansalaisten palveluihin ja myös siihen, mitkä ovat pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edellytykset maan eri osissa.

Teletöiminta Suomessa eroaa myös muista ns. länsimaista siinä, että meillä on valtion posti- ja telelaitoksen lisäksi olemassa myös yksityisiä toimilupalaitoksia. Valtion posti- ja telelaitos hoitaa kaukopuhelutoiminnan ja harvaan asuttujen alueiden paikallispuhelut, toimilupalaitosten harjoittaessa paikallispuhelutoimintaa suurimmissa asutuskeskuksissa.

Hallituksen esitys n:o 60 uudeksi telelainsäädännöksi ei valitettavasti poista tätä "suomalaista erikoisuutta" vaan päinvastoin heikentäisi edelleenkin posti- ja telelaitoksen asemaa. Erityisesti uudet telepalvelut siirtyisivät maan tiheimmin asutuilla seuduilla yksityisille yhtiöille. Maan harvaan asutuista osista eli noin kahdesta kolmasosasta koko maata voittoa tavoittelevat yksityiset eivät olisi kiinnostuneita lainkaan.

Esitänkin hallituksen esitystä niin muutettavaksi, että teletöiminta kaikkienensa annetaan koko maassa posti- ja telelaitoksen hoidettavaksi

siten, että nykyiset 58 toimilupalaitosta siirtyvät posti- ja telelaitoksen alaisuudessa toimiviksi. Näin estetään päällekkäiset investoinnit ja turvataan se, että puhelinliikenne, telexliikenne, autoradiotoiminta, meriradiotoiminta, telefaksitoiminta, datasiirto eli atk-laitteiden välinen tiedonsiirto ja muut uudet telepalvelut kehittyvät koko maassa tasaisesti palvelujen ollessa saatavilla kaikkialla maassa samoilla hinnoilla.

Siltä varalta, ettei tätä esitystäni hyväksytä, esitän lisäksi hallituksen 1. lakiesityksen 9 ja 10 §:ään posti- ja telelaitoksen esittämät posti- ja telelaitoksen aseman hallituksen esitystä edes jonkin verran paremmin turvaavat muutosesitykset.

Hallitus esittää lakiesityksensä 29 §:ssä puhelinsalaisuutta vaarantavasti, että yrityksissä, virastoissa ja laitoksissa työskentelevien puhelusta voidaan antaa tunnistamistietoja puhelinlaskun maksajalle. En hyväksy missään tapauksessa puhelinsalaisuuden loukkaamista ja esitänkin 29 §:stä poistettavaksi sen ensimmäisen momentin viimeisen lauseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena; ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena lukuun ottamatta 4, 9, 10 ja 29 §:ää, jotka hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

4 §

Yleinen teletoiminta

Yleistä teletoimintaa harjoittavat:

- 1) posti- ja telelaitos; ja
- 2) posti- ja telelaitoksen alaisuudessa toimiviksi siirtyvät nykyiset toimilupalaitokset.

9 §

Telelaitosten tehtävät

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Posti- ja telelaitoksen asiana on lisäksi koko maassa:

1) rakentaa ja ylläpitää kaukojohtoverkkoa ja kaukokeskuksia samoin kuin muita valtakunnallisten televerkkojen keskuksia, antaa näistä muodostuviin verkkoihin käyttäjille liittymää, milloin se on televerkon rakenteen tai teleliikenteen järjestämisen kannalta teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista sekä hoitaa mainittujen verkkojen ja keskusten avulla teleliikennettä tar-

vittavin osin yhteistyössä toimiluvan alaisten telelaitosten kanssa.

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä sekä käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseensa tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla. Käyttäjä voi liittyä telelaitoksen johtoverkon välityksellä paikalliskeskukseen tai, *milloin se on televerkon rakenteen ja teleliikenteen järjestämisen kannalta teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista*, 9 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun valtakunnallisen televerkon keskukseen.

(2—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

29 §

Vaitiolovelvollisuus

Telelaitoksen palveluksessa oleva tai ollut ei saa luvattomasti ilmaista, mitä hän on tehtävässään saanut tietää teletoiminnassa välitetyn tiedon sisällöstä. Vaitiolovelvollisuus koskee myös televiestinnän osapuolten henkilöllisyyttä ja tietoja, jotka mahdollistavat osapuolten tunnistamisen. (Poist.)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1986

Esko-Juhani Tennilä

III

Allekirjoittaneet pitävät valiokunnan mietinnön kohtaa, jossa käsitellään lakiesityksen 10 §:ää puutteellisenä.

Teletoimintalain eräs keskeinen periaate sisältyy lakiesityksen 10 §:ään, jonka mukaan jokaisella on oikeus hankkia liittymää yleisiin televerkkoihin sekä käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseensa tai edelleen käytettäväksi

tarjoamalla. Periaate on ilmaistu jo esityksen pääasiallista sisältöä kuvaavassa tekstissä.

Lakitekstin selkeän linjan ja lain erään keskeisen periaatteen pyrkivät sekoittamaan ja muuttamaan lakiesityksen 10 §:n perustelujen 2 kappaaleen seuraavat lauseet:

”Tällaista toimintaa on muun elinkeinon kuin teletoiminnan harjoittaminen tavalla, jossa tele-

liikenne on välttämättömänä osana liiketapahtumaa olematta itse liiketoimintaa. Esimerkkejä ovat etäiskäyttöisten tietojenkäsittelypalvelujen myynti ja tilausten vastaanotto vastaanottajan maksamien puhelujen avulla. Tällöin liiketoiminnan harjoittaja voi sisällyttää tietoliikenteestä syntyneen kulun laskutukseensa ilman, että sitä olisi katsottava teletoiminnan harjoittamiseksi. Ilman toimilupaa käyttäjä ei voi vuokrata edelleen teletoiminnan harjoittamiseen tarvituista järjestelmistä erotettuja itsenäisiä osia esimerkiksi jakamalla vuokraamaansa kiinteän johdon useaan itsenäiseen osaan ja myymällä näin saatuja osia muille.”

Näissä perustelulauseissa ovat sekaantuneet lakiesityksen käsitteet *teletoiminta* ja *televiestintä*.

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan *teletoiminnalla tarkoitetaan televerkkojen rakentamista ja ylläpitoa sekä teleliikenteen hoitoa niissä*.

Lain 1 §:n ensimmäisestä lauseesta käy jo selvälle, että laissa annetaan säännökset teletoimin-

nasta. Siihen toimiluvatkin myönnetään 4 ja 5 §:n mukaan.

Televiestinnällä taas tarkoitetaan 2 §:n mukaan *viestin välittämistä telepäätelaitteiden välillä televerkossa*. Televiestintään ei tarvita toimilupaa.

Edellä siteeratussa 10 §:n perustelulauseessa puhutaan *teletoiminnasta* vaikka itse säännös koskee *televiestintää*.

Televiestintämahdollisuuden tarjoaminen liiketoiminnankin muodossa on 10 §:n mukaan sallittua edelleen käytettäväksi tarjoamista.

Edellä lausutun mukaisesti valiokunnan mietinnössä olisi tullut todeta, että edellä siteerattu perustelujen kohta ei vastaa lainkohdan oikeata sisältöä. Mietinnössä olisi pitänyt lausua, että käyttäjä voi tarjota televiestintäpalveluita tarvitsematta toimilupaa ja että toimilupa on tarpeen vain, jos käyttäjän toiminta on verrattavissa yleiseen teletoimintaan.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1986

Matti Viljanen
Martti Tiuri

Tauno Valo
Matti Lahtinen